

ବର୍ଷ ଶେଷ ସମୀକ୍ଷା -2017 : ଭୂବିଜ୍ଞାନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ

Posted On: 28 DEC 2017 7:45PM by PIB Bhubaneswar

ସମୁଦ୍ର ବିକାଶ ବିଭାଗ(ଡିଓଡି)ର ଗଠନ 1981 ଜୁଲାଇରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା କ୍ୟାବିନେଟ ସଚିବାଳୟର ଏକ ଅଂଶ ଭାବେ କରାଯାଇଥିଲା । ଯାହା 1982 ମସିହାରେ ଏକ ପୃଥକ ବିଭାଗ ଭାବେ ଅସ୍ତିତ୍ବ ଆସିଥିଲା । ପୂର୍ବର ସମୁଦ୍ର ବିକାଶ ବିଭାଗ ଦେଶରେ ସମୁଦ୍ର ବିକାଶର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଆୟୋଜନ, ସଂଯୋଜନା ଓ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ନୋଡାଲ ଏଜେନ୍ସୀ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା । 2006 ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ସରକାର ବିଭାଗକୁ ସମୁଦ୍ର ବିକାଶ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ଭାବେ ଅଧିସ୍ଥିତ କରିଥିଲେ ।

2006 ଜୁଲାଇ 12 ତାରିଖରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଅଧିସ୍ଥିତ ଅନୁସାରେ ପୃଥ୍ବୀ ବିଜ୍ଞାନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ଗଠନ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ପ୍ରଶାସନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭାରତୀୟ ପାଣିପାଗ ବିଭାଗ(ଆଇଏମଡି), ଭାରତୀୟ ତ୍ରୁପିକାଲ ପାଣିପାଗ ସଂସ୍ଥାନ(ଆଇଆଇଟିଏମ) ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମଧ୍ୟମ କ୍ଷେତ୍ର ପାଣିପାଗ ପୂର୍ବାନୁମାନ କେନ୍ଦ୍ର(ଏନସିଏମଆରଡବ୍ଲ୍ୟୁଏଫ) ରହିଥିଲା । ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ଆୟୋଗ ଓ ପରମାଣୁ ଶକ୍ତି ଆୟୋଗ ଭଳି ପୃଥ୍ବୀ ଆୟୋଗ ମଧ୍ୟ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅହମ୍ମଦାବାଦରେ ବାୟୁ ଗୁଣବତ୍ତା ଓ ପାଣିପାଗ ତଦାରଖ ସେସନ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ତଥା ପୃଥ୍ବୀ ବିଜ୍ଞାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଡଃ ହର୍ଷବର୍ଦ୍ଧନ 2017 ମେ' 12 ତାରିଖରେ ଅହମ୍ମଦାବାଦରେ ବାୟୁର ଗୁଣବତ୍ତା ଓ ପାଣିପାଗ ପୂର୍ବାନୁମାନ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧାନ(ଏସଏସଏଫଆର-ସଫର) ଆଧାରିତ ଏକାକୃତ ଚେତାବନୀ ପ୍ରଶାଳନା ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ସମର୍ପିତ କରିଥିଲେ । ଏହା ସହ ଅହମ୍ମଦାବାଦ ନଗର ନିଗମ ଦ୍ଵାରା ଲୋକାପିତ ଅହମ୍ମଦାବାଦ ଏଆଇଆର(ବାୟୁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ସଫର୍ ସହ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଥିଲା ।

1- ଓପନ ସି କେଜ କଲଚର

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ଓ ପୃଥ୍ବୀ ବିଜ୍ଞାନ ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଡଃ.ଏସ୍. ଚୌଧୁରୀ 2017 ଏପ୍ରିଲ 8 ତାରିଖରେ ନେଲୋରରେ ସମୁଦ୍ର ଫିନସ୍ ହେଟରୀ ଓ କଠିନ ଜଳ ଶୋଧନ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ନିମନ୍ତେ ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରର ଶିଳାମ୍ୟାସ କରିଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ସ୍ଵାୟତ ସଂସ୍ଥା ଜାତୀୟ ସମୁଦ୍ର ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସଂସ୍ଥାନ ଏହି ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ବିକଶିତ କରିବ ।

2- ପୁଡୁଚେରୀ ସମୁଦ୍ର ବେଳାକୁମିର ପୁନରୁଦ୍ଧାର

ପୁଡୁଚେରୀ ଓ ତାମିଲନାଡୁ ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳ ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ମାନବଜନିତ ଗତିବିଧି ଯୋଗୁ ତୀବ୍ର ତଟୀୟ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରଭାବିତ । ପୁଡୁଚେରୀ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସି-ୱାଲ୍ ଓ ଗ୍ରୋଇନ୍ ଫିଲ୍ଡ ଭଳି ସ୍ଵଚ୍ଛକାଳୀନ ପଦକ୍ଷେପର ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ତୀବ୍ରତା ସହ ଅବସ୍ଥାରେ ସମସ୍ୟା ପୁଣିଥରେ ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି । ବିସ୍ତୃତ ତଟରେଖା ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା ଉପଗ୍ରହ ତାଟା ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆଧାରିତ ମାପକୁ ଉପଯୋଗ କରି ପୁସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ଯେଉଁଠିରେ ହୁଇ ପ୍ରମୁଖ ପାଣିପାଗ(ଦକ୍ଷିଣପଶ୍ଚିମ ଓ ଉତ୍ତରପୂର୍ବ ପାଣିପାଗ) ସାମିଲ ଅଛି । ଏହି ଯୋଜନାର ଅଂଶବିଶେଷ ଭାବେ ପୁଡୁଚେରୀ ସରକାର ମୁହାଁଣ ମୁହଁରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରହିବା ପାଇଁ 50ହଜାର ଘନମିଟର ବାଲି ଉପଯୋଗ କରି 500ମିଟର ତଟରେଖାର ସୁରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳକୁ ସମୃଦ୍ଧ ଯୋଜନାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରୟାସର ଫଳସ୍ଵରୂପ ପୁଡୁଚେରୀ ଲାଇଟ ହାଉସ ଓ ପୁଡୁଚେରୀ ନ୍ୟୁ ପିୟର ପାଖରେ 60 ମିଟର ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳକୁ ପୁନଃ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇ ପାରିଛି ।

3- ପାଣିପାଗ ମିଶନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ପୃଥ୍ବୀ ବିଜ୍ଞାନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ(ଏମଓଇଏସ) 'ଜାତୀୟ ପାଣିପାଗ ମିଶନ'(ଏନଏମଏମ) ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା 2012 ମସିହାରେ ସମସ୍ତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ମୌସୁମୀ ବର୍ଷା ପାଇଁ ଅଭିନବ ଗତିଶୀଳ ଭବିଷ୍ୟବାଣୀର ବିକାଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ମିଶନମୋଡ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଥିଲା । ପାଣିପାଗ ଓ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ରେଖା ସମୟ ନିମନ୍ତେ ଉଚିତ ଭବିଷ୍ୟବାଣୀ କୌଶଳ ଓ ପାଣିପାଗ ପୂର୍ବାନୁମାନ ନିମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚ ସଂକଳ୍ପ ବାୟୁମଣ୍ଡଳୀୟ ମଡେଲ ସହ ଉଚ୍ଚ ସଂକଳ୍ପଯୁକ୍ତ ଗତିଶୀଳ ଭବିଷ୍ୟବାଣୀ ପ୍ରଶାଳନା ସ୍ଥାପନ କରି ନିଜର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ସଫଳତାପୂର୍ବକ ପୁରଣ କରିଥିଲା । ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ପାଣିପାଗ ବିଭାଗ ଏହି ପାଣିପାଗ ମିଶନର ଗତିଶୀଳ ମଡେଲକୁ ଉପଯୋଗ କରି ସମଗ୍ର ଭାରତରେ 2017 ମୌସୁମୀ ବର୍ଷାର ପୂର୍ବାନୁମାନ କରିଥିଲା ।

ମୌସୁମୀର ପୂର୍ବାନୁମାନ ଆଧାରିତ ଅବ୍ୟାବଧିର ଅନୁମାନ ଓ ଆପ୍ତିକେସନ ବିକାଶ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେବା ସହ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ଆସନ୍ତା 3 ବର୍ଷ(2017-2020) ନିମନ୍ତେ ମୌସୁମୀ ମିଶନ ଦ୍ଵତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଉଦ୍ଘୋଷଣ କରିଛନ୍ତି ।

4- ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର କୋଏନା ଆଖ୍ୟ-ପ୍ଲେଟ୍ ଭୂକମ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ଗଭୀର ଖନନ

କୋଏନା ପ୍ଲେଟରେ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ଖନନ କେଏଫଟି 1 କୁ 3 କିମି ଗଭୀର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଓ ତାଉନହୋଲ୍ ଭୂଭୌତିକ ତଥ୍ୟ ଅଧିଗ୍ରହଣ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ତେକାନ କଠିନ ପ୍ରବାହରୁ 1.25 କିମି ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଓ 1.75 କିମି ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଗ୍ରାନାଇଟ୍-ପଥର ତଟାଣକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲା । ଏହି ବୋରଝେଲ୍ ଦେଶର କ୍ରିଷ୍ଣୟଲ୍ ପଥର ତଟାଣରେ ସବୁଠୁ ଗଭୀର ଖନନ ଥିଲା । କଠିନ ପରସ୍ତରେ 5 ମିଟର ବ୍ୟବଧାନ ଓ ପଥର ତଟାଣରେ 3 ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ କଟିଂଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସୀମିତ କୋର 1500-3000 ମିଟର ଖଣ୍ଡରେ ଅନ୍ୟ ଗଭୀରତାରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିଲା । ଖନନ ସହ ତାଳମେଲ ରଖିବା ପାଇଁ ଡିନିଟି କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ପ୍ରୟୋଗଶାଳା କାର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇଥିଲା ।

କ-ଭୂବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରୟୋଗଶାଳା, ଖ- କାହୁଅ-ଲଗିଙ୍ଗ୍ ପ୍ରୟୋଗଶାଳା, ଗ- ଅଲ୍ପାଲ୍ ଗ୍ୟାସ୍ ଓ ତରଳ ନମୁନା ପ୍ରୟୋଗଶାଳା

5- କୋଟିରେ ତପଲାର ଷ୍ଟେବର ରାଡାର ଓ ସିୟୁଏସଏଟିରେ ଏସଟି ରାଡାର ଉନ୍ନତି

2017 ଜୁଲାଇ 11 ତାରିଖରେ କୋଟିର ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ (ସିୟୁଏସଏଟି)ରେ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ବାୟୁମଣ୍ଡଳୀୟ ରାଡାର ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଡଃ ହର୍ଷବର୍ଦ୍ଧନ ଦେଶ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମର୍ପିତ କରିଥିଲେ । ଏହା ପ୍ରଥମ ଷ୍ଟେଟୋସ୍ପିୟର ଟ୍ରାପୋସ୍ପିୟର ବାୟୁ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ ରାଡାର, ଯାହାକି ବିଶ୍ୱରେ ସ୍ଥାପିତ 205 ମେଗାହର୍ସରେ ସଂଚାଳିତ ହେଉଛି । ଏହି ସୁବିଧା 20 କିଲୋମିଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ଏଥିରୁ ଅଧିକ ସୀମାରେ ବାୟୁରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳୀୟର ତଦାରଖରେ ସହାୟତା କରିବ । ଗବେଷଣାରେ ପାଣିପାଗ ବିଜ୍ଞାନ, ବାଦଲ ଭୌତିକ, ଘଡ଼ଘଡ଼ି, ବାୟୁମଣ୍ଡଳୀୟ ବିଜୁଳି ଓ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାମିଲ ଅଛି । ସ୍ୱଦେଶୀ ତପଲାର ପାଣିପାଗ ରାଡାର ଯାହା କୋଟିର 500 କିମି ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ ବାତ୍ୟାର ସଠିକ୍ ପାଣିପାଗ ସୂଚନାର ପୂର୍ବାନୁମାନ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ସେଭଳି ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ତପ୍ତାର ରାଡାରକୁ 2017 ଜୁଲାଇ 12ରେ ଡଃ ହର୍ଷବର୍ଦ୍ଧନ କୋଟିରେ ଉନ୍ନୀତ କରିଥିଲେ । ଭାରତ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ସ ଓ ଇସ୍ରୋର ସହଯୋଗରେ ଏହି ଏସ୍-ବ୍ୟାଣ୍ଡ ତପଲାର ଷ୍ଟେବର ରାଡାର ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି ।

6- ଭୂଶି ପାଣିକୁ ସଞ୍ଚଳ କରିବା :

ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ନିଜର ଯୁନିଟ ଜାତୀୟ ମହାକାଶ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ(ଏନ୍ଆଇଓଟି) ମାଧ୍ୟମରେ ସମୁଦ୍ର ପାଣିରୁ ସ୍ଵଚ୍ଛ ପାନୀୟ ଜଳ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ସ୍ୱଦେଶୀ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ବିକଶିତ କରିଛି । ଏବେ ଏଭଳି 3ଟି ପ୍ଲାଣ୍ଟ କାଭାରାତି, ଅଗାତି ଓ ମିନିକୋଏ ଦ୍ଵୀପରେ ରହିଛି ଯାହାକି ପ୍ରତିଦିନ 1ଲକ୍ଷ ଲିଟର ପାନୀୟ ଜଳ ଉତ୍ପାଦନ କରୁଛି । ଏହି ପ୍ଲାଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାନୀୟ ଦ୍ଵୀପବାସୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି । ଏନ୍ଆଇଓଟି ଏବେ ଏଭଳି ଆଉ 6 ଟି ପ୍ଲାଣ୍ଟ ଲକ୍ଷାଦ୍ଵୀପରେ ଲକ୍ଷାଦ୍ଵୀପ ପ୍ରଶାସନର ସହାୟତାରେ ନିର୍ମାଣ କରିବ, ଯାହାର କ୍ଷମତା ଦୈନିକ 1.5 ଲକ୍ଷ ଲିଟର ପାଣି ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ଭଳି ରହିବ । ହୁଇଟି ପ୍ଲାଣ୍ଟ 2018 ଡିସେମ୍ବରକୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହେଲାଣି ।

